

I sin selvbiografi har Williams et kapittel som heter *The practice* (4). Det begynner med en slags trosbekjennelse. «Det er hverdagens ensformige arbeid, dag inn og dag ut, som gir den egentlige tilfredsstillelsen i en legepraksis. De halvannen million pasienter en lege har sett på sine daglige besøk hverdager og søndager i førti år, utgjør hans liv. ... Det som alltid har fengslet meg, det er selve sykebesøkene, til alle tider og under all slags forhold, det er å delta ved viktige hendelser i menneskenes liv, når de blir født og når de dør, å se dem dø, å se dem friskne til etter sykdom.»

Så blir han mer konkret. «Jeg kunne begynne besøkene om morgenen etter bare et par timers søvn, sitte i bilen foran et hus og samle styrke til å gå opp trappene og trykke på dørklokken. Men straks jeg så pasienten, forsvant alt dette. I et lynglimt ville detaljene i tilfellet samle seg til et kjent omriss, diagnosen ville vise seg for meg, eller ville nekte å avsløre seg, og jakten var i gang.»

I artikkelen *Medisin som litterær virksomhet*, i Tidsskriftet nr. 17/2003 skriver Jan C. Frich om hvordan klinikerer kan avdekke det egentlige innhold i det pasienten forteller (5). Williams oppfattet pasientenes beretninger som skjult poesi som alle leger kan få del i. Han opplevde at medisinen gav ham adgang til selvets hemmelige hager. «Legen har en vidunderlig mulighet til virkelig å være vitne til hvordan ord blir født. Ordenes virkelige farger og former blir lagt frem for ham. De bærer sine små byrder som det er hans privilegium å ta vare på med deres ufordervete friskhet. Han kan se hvor vanskelig det har vært å bringe dem frem og hva de er tiltenkt å utrette. Ingen annen er til stede uten den som snakker og vi selv. Vi er ordenes virkelige foreldre. Intet er mer gripende.»

Williams beskriver ikke sine pasienter. Han henter sitt stoff ut fra det de forteller ham. «Diktet springer ut fra de halvt uttalte ord fra pasienter som legen ser hver eneste dag. Han legger merke til hvordan diktets liv gjemmer seg i merkelige strukturer. Ydmyk stiller han seg til disposisjon, og med sin lange erfaring prøver han så godt han kan å tolke hvordan diktet taler. Det er der hemmeligheten ligger. Dette blir til slutt kanskje legens beskjefteigelse etter et langt livs oppmerksomme lytting.»

Litteratur

1. Williams WC. The collected poems of William Carlos Williams. Bd. I–II. New York: A New Directions' Book, 1988.
2. Williams WC. Love. William Carlos Williams i utvalg og norsk gjendiktning ved Jan Erik Vold. Oslo: Den norske bokklubben, 1969.
3. Williams WC. The doctor stories. Compiled by Coles R. London: Faber and Faber, 1987.
4. Williams WC. The autobiography of William Carlos Williams. New York: Random House, 1951.
5. Frich JC. *Medisin som litterær virksomhet*. Tidsskr Nor Lægeforen 2003; 123: 2474–6.

Vitenskapsmenn i Samarkand

Sammendrag

I Ulugbeks observatorium i Samarkand er det et portrettgalleri over fire vitenskapsmenn som virket i århundrene før Dsjengis-khans mongolske horder destruerte området tidlig på 1200-tallet.

Jon Lamvik

jon.lamvik@medisin.ntnu.no
Strindveien 10
7030 Trondheim

Jeg besøkte Ulugbeks observatorium under en tur til Sentral-Asia sommeren 2002. Observatoriet er oppkalt etter *Ulugbek Muhammad Taragai* (1394–1449), som var Usbekistans hersker gjennom første halvdel av det 15. århundre og Sentral-Asias største astronom.

Han laget stjernekart med posisjoner for 1 018 stjerner mer enn 100 år før Tycho Brahe og Johannes Kepler kom med sine observasjoner. Ulugbeks stjerneatlas eksisterer som et av klenodiene i British Museum i London.

På portrettet er følgende avbildet, fra venstre til høyre: *al Khorezmi Muhammad ben Musa* (787–850), al Khwarizmi i latinske tekster. Han var en av grunnleggerne av algebra som matematisk fagfelt. Betegnelsen algoritme er avledet fra hans navn. Han

introduserte arabiske tall i sine arbeider. Dette tallsystemet er imidlertid ikke arabisk, men av indisk opprinnelse, ifølge vår informator.

Abu Reihan Muhammad al Biruni (973–1050) var en virkelig encyklopedist, med studier og skrifter på områder som matematikk, astronomi, geografi, geologi, fysikk, farmakologi og medisin. Han var den første blant Sentral-Asias vitenskapsmenn som fremmet hypotesen om at jorden roterer omkring solen – mer enn 500 år før Copernicus og Galilei viste at dette er tilfelle.

Abu Ali ibn Sina (980–1037) er av stor interesse for medisinen. Han er kjent i den latinske verden som Avicenna. Han var også en multivitenskapsmann, med medisin og filosofi som sine viktigste arbeidsområder. Han fungerte som lege for flere sentralasiatiske herskere. Hans best kjente medisinske bokverk *Madat-Sina* er i fem bind, som sammenfatter medisinsk erfaring og filosofi fra indisk og sentralasiatisk kultur, men også omfattende gresk og romersk vitenskap. *Madat-Sina* er blitt oversatt til latin flere ganger og hans verk ble brukt som medisinsk manual i Europa i flere hundre år. Det er rimelig å anta at betegnelsen medisin stammer fra ibn Sina eller *Madat-Sina*.

Omar Khayyam (1048–1122) var født i Nishapur i Persia, men levde og virket i Samarkand. Han var filosof, matematiker og poet. Noen av hans verker er blitt gjendiktet på engelsk av Edvard FitzGerald.

Foto Jon Lamvik